

UNITED NATIONS ECONOMIC COMMISSION FOR EUROPE

The Aarhus Convention

An Implementation Guide



TREĆI NACIONALNI IZVJEŠTAJ O IMPLEMENTACIJI AARHUSKE KONVENCIJE U BOSNI I HERCEGOVINI

- nacrt -

Sarajevo, Banja Luka, Mostar, Tuzla

Suada Numić, NFP



UNITED NATIONS



- Izradu ovog izvještaja podržao je OSCE, kao štoje to bilo i za I i II Nacionalni izvještaj.
- U izradi ovog nacрта izvještaja korišteni su i podaci iz [Izvještaja iz sjene o sprovođenju Aarhuske konvencije u BiH 2014. – 2016.](#), kojeg su izradili Arnika, češka NVO za okoliš, Centar za životnu sredinu (CZZS) iz Banjaluke, u saradnji sa Aarhus centrom Sarajevo, Eko-forumom Zenica i stručnjacima i pravnicima iz BiH.

Tok pripreme izvještaja

- 15.11.2017. pripremljen dopis za imenovanje institucija
- 15.11.2017. poslan dopisi za imenovanje kontakt osoba iz institucija na 72 adrese (45 imenovalo predstavnike)
- 21.11.2017. održan sastanak oko izgleda upitnika
- 23.11.2017. poslati upitnici i dat rok do 8.12. za dostavljanje odgovora do 08.12.2017. dobijeno 12 odgovora od institucija
- rok za izradu prvog drafta bio 22.12.2017.
- do 22.12.2017. pristiglo još 12 odgovora na upitnike
- poslije 22.12.2017. pristigla još 4 upitnika

Proces pripreme izvještaja

- U izradi izvještaja korištena procedura za izvještavanje, koja je prilagođena uvjetima u BiH.
- Ovaj izvještaj predstavlja nadopunu Drugog nacionalnog izvještaja o provedbi Aarhuske konvencije (NIR 2 BiH), koji je BiH podnijela krajem 2013. godine.

Posebne okolnosti važne za razumijevanje izvještaja

- Ustavom BiH, država je administrativno organizirana sa dva entiteta, Federacijom Bosne i Hercegovine (FBiH), Republikom Srpskom (RS) i Brčko distriktom BiH (BD BiH), kao lokalnom samoupravnom jedinicom.
- Prema Ustavu, državni nivo vlasti nema direktne nadležnosti u sferi zaštite okoliša.
- Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa (MVTEO) nadležno je za obavljanje poslova i zadataka, iz nadležnosti BiH, koji se odnose na definiranje politike djelovanja, temeljnih principa, koordiniranje djelatnosti i usuglašavanje planova entitetskih tijela vlasti i institucija na međunarodnom planu zaštite okoliša.

- U skladu s Ustavom **Republike Srpske**, institucije Republike Srpske uređuju i osiguravaju zaštitu životne sredine.
- Ustavom **Federacije BiH** predviđa se da vlasti FBiH i kantoni dijele ovlasti iz oblasti zaštite okoliša.
- Što se tiče **Brčko Distrikta BiH**, on ima ovlasti nad svim oblastima koje nisu u nadležnosti državne vlasti. U skladu s time, vlasti BD BiH imaju nadležnosti koje imaju entiteti, općine (i kantoni u FBiH) u pitanjima zaštite okoliša.

- već u Prvom nacionalnom izvještaju identificiran **značajan nivo inkorporiranja odredaba Konvencije u domaće propise**, te nezanemarljiv stepen njihove primjene u praksi.
- U BiH se ulažu znatni naponi na poboljšanju primjene, posebno u pogledu nedostatka osposobljenog kadra, finansijskih sredstava, te jačanju nivoa svijesti državnih službenika i javnosti o značaju Aarhuske konvencije.

Opće odredbe odredbe člana 3. AK

- a) mjere poduzete kako bi se osiguralo da zvaničnici i vlasti pružaju pomoć i daju tražene smjernice;
- b) mjere poduzete na promociji obrazovanja i svijesti o okolišu;
- c) mjere poduzete na osiguranju odgovarajućeg priznavanja i pružanja podrške udruženjima, organizacijama ili grupacijama koje promoviraju zaštitu okoliša;
- d) mjere poduzete na promociji principa Konvencije na međunarodnom nivou,
- e) U mjere poduzete kako bi se osiguralo da osobe koje uživaju prava u skladu s Konvencijom nisu kažnjavane, progonjene ili uznemiravane.

Prepreke u provedbi člana 3. AK

- Vlada Federacije BiH uspostavila je nova **Savjetodavna vijeća za vodno područje rijeke Save i vodno područje Jadranskog mora**. Održavanje sjednica ovih vjeća je otežano zato što članovi vjeća nemaju naknadu za rad i angažman u vijeću, pa nemaju interes da se aktivno uključe u rad vijeća i prisustvuju sjednicama radi usaglašavanja zajedničkog stava po pitanju upravljanja vodama.
- U Federaciji BiH **deset članova Savjetodavnog vijeća** predlažu nadležna kantonalna ministarstva za **zaštitu okoliša** iz organizacija i ustanova koje zastupaju stručne i ekonomske interese i naučnih krugova. Jednog predstavnika predlaže predsjednik Akademije nauka i umjetnosti BiH. Jednog predstavnika Udruženja za zaštitu okoliša predlaže REC, na osnovu pisane saglasnosti najmanje pet nevladinih organizacija registriranih na području Federacije BiH. Iako su **imenovanja dostavljena, nije bilo daljih aktivnosti**. Savjetodavno vijeće nije moglo početi sa radom zbog čekanja na imenovanje pomoćnika ministra za okolinske dozvole nakon odlaska prethodnog u penziju.

Prvi stub (pristup informacijama)



Prepreke u provedbi člana 4. AK

- Pojedine nadležne institucije **nisu donijele troškovnik o visini naknade za davanje informacija**, predviđen članovima 35 ZoZO-a FBiH//34 ZoZŽS-a BD.
- U Posavskoj županiji nije donesen troškovnik o visini naknade za davanje informacija, predviđen članom 35 ZoZO-a FBiH a i FzZO FBiH niti je donesen **troškovnik o visini naknade za davanje informacija**.

Prepreke u provedbi člana 5. AK

- Iako je to predviđeno zakonskom regulativom, nadležni zavodi **ne posjeduju tehničke mogućnosti da pravovremeno informiraju javnost o kvalitetu zraka**, osim u nekoliko većih gradskih centara u BiH.
- Predstavnici NVO-a ukazuju na propuste u **izvještavanju javnosti o slučajevima, kao što su intervencije po pitanju incidentnih zagađenja, putem sredstava javnog informiranja, putem internet stranica, kao i putem direktnih kontakata i skupova.**
- Predstavnici NVO-a smatraju da su podaci koje objavljuje BHAS nepotpuni, teško pristupačni i njihova forma teško je razumljiva, te ukazuju na nepostojanje koordinacije između različitih baza podataka, koje sadrže informacije o okolišu.
- Brčko distrikt BiH ne posjeduje informacijski sistem za zaštitu prirode.
- U BiH je trenutno **u toku proces transpozicije propisa EU iz oblasti okoliša u propise u BiH, ali pregled napretka u procesu usklađivanja ovih propisa nije dostupan javnosti** u smislu člana 5. Konvencije.
- Velika prepreka u **razvoju PRTR sistema** tj. katastra zagađivača je to što se državna baza katastra zagađivanja mora voditi na državnom nivou. Nadležnost zaštite okoliša je na entiteskom nivou i nivou BD. Osim toga, PRTR baza zahtijeva održavanje, stalni razvoj i nadogradnju što znači da je neophodno predvidjeti određena budžetska sredstva. Postojeća PRTR baza na Federalnom nivou mora imati razvijen GIS sistem, tj. prostorni raspored PRTR postrojenja koja u bazu već unose geografsku širinu i dužinu. Neophodna je pomoć u uspostavi baze na državnom nivou.

Drugi stub (učešće javnosti)



JUSTICE

AARHUS CONVENTION
for our environment

Prepreke u provedbi člana 6. AK

- Iako je zakonima oba entiteta predviđeno učešće javnosti, predstavnici NVO-a ukazuju **na probleme kada neki projekt ima utjecaj na građane drugog entiteta**. Tako, prema mišljenju predstavnika NVO sektora, u određenim slučajevima iz prakse, **oni se ne pozivaju na javne rasprave**, ili se javne rasprave ne održavaju u njihovoj blizini.
- **Nepostojanje zakonske obaveze inkorporiranja prijedloga i primjedaba javnosti pri odobravanju studije o utjecaju na okoliš/životnu sredinu**, odnosno, uskraćivanja detaljnih obrazloženja u svojim odlukama od strane institucija vlasti, djeluje demotivirajuće na javnost, koja pokušava učestvovati u ovim procesima
- U FMOiT poteškoće su prepoznali **na lokalnom nivou**, ako lokalna zajednica tj. nadležna služba u Općini na čijoj teritoriji je namjeravan zahvat u prostoru ne saraduje u punom kapacitetu na obavještanju tj. informiranju javnosti i omogućavanju njegovog učešća u donošenju odluka.

Dodatne informacije o praktičnoj primjeni općih odredbi člana 6.

Detaljniji podaci o učešću javnosti u smislu člana 6 Konvencije ne postoje. Također, ne postoje podaci o postupcima iz kojih je isključena javnost.

U FMOiT ne postoje tačni statistički podaci o sudjelovanju javnosti sublimativno.

U pojedinačnim slučajevima procjene uticaja na okoliš gdje je javnost uključena na način što je organizirana javna rasprava, **postoje podaci o broju učesnika** sa njihovim podacima (listing) koji je sastavni dio spisa i sačinjen je zapisnik sa javne rasprave (sa imenom i prezimenom diskutanta) i njegovim prijedlogom.

Učešće javnosti u pitanjima okoliša se sastoji od dva ključna aspekta. S jedne strane, to je prilika široj javnosti da praktično i efikasno uzme učešće u administrativnim procedurama, koje vode ka konkretnim odlukama ili izdavanju dozvola. Ovaj aspekt se prvo odnosi na prostorno planiranje (i vezane procese), i praktično preko pisanih komentara i javnih rasprava. S druge strane, postoji aspekt (predstavnik) javnosti koji se konsultuju u relevantnim procesima legislativa i donošenja politika. U oba aspekta, regulativa je na nivou dotičnih entiteta. Pravila procedura Parlamenta BiH ne zahtijevaju da se javnost konsultuje u bilo kojem slučaju, osim ukoliko se takva odluka ne donese specifično. Nasuprot tome, parlamenti oba entiteta trebaju u redovne procese uvrstiti i javne konsultacije, međutim, to se često zaobilazi proglašavanjem hitnih procedura.

U vezi sa učešćem javnosti u donošenju zakona, podaci iz upitnika za NVO su dali sljedeće rezultate: u periodu 2014-2016. godine samo su bila **2 slučaja relevantnih javnih konsultacija** na državnom nivou, **18 slučajeva na entitetskom nivou**, **4 slučaja na kantonalnom** nivou i **6 slučajeva na opštinskom** nivou. Od ovih 30 slučajeva, u 12 (40%) je prijavljeno da su primjedbe javnosti u većem stepenu usvojene.

Primjer dobre prakse učešća javnosti u donošenju zakona na državnom nivou je **vladin sajt eKonsultacije.gov.ba**. Ova platforma sakuplja i objavljuje informacije o tekućim procesima legislativa, ali omogućava javnosti da podnese ideje i prijedloge. Nažalost, opseg ostaje ograničen na centralne institucije gdje se odlučuje o malom broj pitanja životne sredine.

- **Dodatno, aplikanti su prijavili slučajeve zaobilaženja EIA procedura.** Ovo se posebno odnosi na gradnju hidroelektrana na rijekama BiH, vrlo sporan problem životne sredine u zadnje vrijeme. Prema zakonu, samo elektrane preko 5 MW instalisane snage zahtijevaju EIA. Da bi to izbjegli, investitori imaju cilj da sagrađe veći broj manjih elektrana čiji kumulativni kapacitet prekoračuje ograničenje, ali kao pojedinačno postrojenje ne podliježu EIA. Još gore, investitori nekada podnesu aplikaciju za elektrane ispod ograničenja instalisane snage i kada dobiju potrebne dozvole, apliciraju za povećanje instalisane snage. Često, vlasti daju pristanak bez nove EIA, oslanjajući se na prethodnu dokumentaciju.
- **2009. godine je BiH pristupila Konvenciji o procjeni uticaja na životnu sredinu u prekograničnom kontekstu (Espoo Konvencija).**
- **2003. godine je potpisan Protokol o strateškoj procjeni na životnu sredinu (SEA protokol), iako se ratifikacija još uvijek čeka, slično PRTR protokolu koji je pomenut ranije. Praksa pokazuje da pored čestog zanemarivanja EIA procedura i/ili ignorisanja primjedbi javnosti, SEA procedure ostaju slabe i rijetke, te većina SEA se vrše samo za dokumentaciju prostornog planiranja.**
- Analiza mehanizama slušanja javnosti na lokalnom nivou je poduzeta od strane CZZS i pokazuje da su u većini slučajeva u saglasnosti sa minimalnim zahtjevima koje je postavila Aarhuska konvencija i domaća legislativa. Situacija je komplikovanija kada se radi o sprovođenju EU legislative, kao što je Direktiva o integrisanoj prevenciji i kontroli zagađenja. Čak iako u većini slučajeva, lokalna administracija teži da informiše javnost kroz razne kanale (internet, novine, zvanične oglasne ploče itd.), **praktična efikasnost tih pokušaja ostaje niska.**
- **Zvanične internet adrese lokalnih administrativnih organa uglavnom ne promovišu informacije o javnim raspravama na adekvatan i korisniku prihvatljiv način, nego je informacija sakrivena pod raznim podsekcijama.**
- Nadležni administrativni organi rijetko uzimaju u obzir komentare i prijedloge od strane predstavnika javnosti, i umjesto toga formalno zadaju autorima obaveznih studija i drugih relevantnih dokumenata da daju banalnu izjavu da li prihvataju ili ne stavove javnosti. Sve u svemu se čini da stvarni uticaj učešća javnosti ostaje vrlo ograničen. **Činjenica je da javnost nema pristup izvještajima sa javnih rasprava, i da nije informisana kako se komentari i prijedlozi rješavaju, te povjerenje u javne organe ostaje vrlo nisko.**
- Izvještaj iz sjene o sprovođenju Aarhuske konvencije u BiH 2014. – 2016.: <http://eko.ba/publikacije/190-demokratija-zivotne-sredine-napredak-neprijavljen>

Mogućnosti za sudjelovanje javnosti u pripremama politika djelovanja koji se odnose na okoliš u skladu sa članom 7. AK

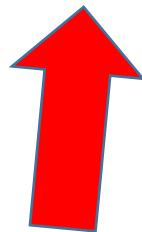
- U skladu sa Poslovníkom Narodne skupštine RS, Poslovníkom Zastupničkog doma Parlamenta FBiH, Poslovníkom o radu Skupštine BD na planove, programe, i druge akte o kojima se odlučuje na skupštinama/parlamentu, **primjenjuju se odredbe relevantnih poslovníka o učesću javnosti** prilikom usvajanja zakona, ako to nije drugačije određeno.
- Javnost učestvuje u pripremi i izradi Strategije o vodama, kojom se definira politika upravljanja vodama. Također, savjetodavna vijeća za vodna područja, u čijem radu učestvuju predstavnici NVO-a, učestvuju u pripremi planova i strategija. Slična funkcija je također predviđena za savjetodavna vijeća za okoliš u BiH.
- Udruženja za zaštitu okoliša učestvuju u izradi Strategije upravljanja otpadom/Strategije upravljanja čvrstim otpadom, kantonalnog plana za upravljanje otpadom i općinskim planom za upravljanje otpadom/lokalnim planom upravljanja čvrstim otpadom.
- Javnost učestvuje u postupku utvrđivanja politike zaštite zraka.

Treći stub (pristup pravdi)



JUSTICE

AARHUS CONVENTION
for our environment



Prepreke u provedbi člana 9. AK

- U većini slučajeva, nadležne institucije **nisu donijele vodič** propisan u članu 20 ZoSPI-a.
- NVO sektor smatra da je postojeća procedura presložena i prekomplikirana, te da su troškovi angažiranja advokata za rad na ovim predmetima preveliki za njih, što je i vidljivo iz dostavljenih odgovora NVO sektora, gdje veoma mali broj njih koristi usluge pravnika (ne nužno specijaliziranih za ovu oblast).
- Trenutno, u BiH ne postoje sudije ili tužioci koji su specijalizirali okolišno pravo. Ipak, u njihovu edukaciju u ovom smislu su, u protekle dvije godine uloženi značajni naponi, te su daljnje aktivnosti planirane za nadolazeći period.
- **BHAS napominje da statistika o okolišnom pravu još nije pokrenuta kao statistička aktivnost.**
- Odsjek za okoliš, energiju i regionalne statistike BHAS je počeo s radom 2008. godine i nalazi se u fazi intenzivnog razvoja i nastojanja da se ispune zahtjevi međunarodne statistike okoliša. Ovaj Odsjek je u vrlo kratkom vremenu uspostavio i razvio ključne statistike okoliša prema međunarodnim i EU standardima, i još uvijek intenzivno radi na razvoju već postojećih statistika, kao i uspostavljanju novih okolišnih statistika.
- Prisutan je problem nedostatka ljudskih resursa u entitetskim statističkim institucijama (RZS RS, FZS FBiH), koje vrlo teško mogu pratiti aktivnosti koje nameće Odsjek za okoliš, energiju i regionalne statistike Agencije za statistiku BiH.

Primjedbe, sugestije, dopune, mišljenja.....

U roku od 15 dana od dana održavanja javne rasprave u Sarajevu


09.04.2018. godine

Federalno ministarstvo okoliša i turizma
Marka Marulića 2
71 000 Sarajevo

Dalji koraci

- Unošenje odobrenog izvještaja u bazu podataka Sekretarijata Aarhanske konvencije.
- Objavljivanje izvještaja u BiH.
- Izvještaj će biti predstavljen u maju 2018. godine.
- Prijem komentara i preporuka Sekretarijata.
- Razvijanje Strategije za primjenu Konvencije u BiH.

<https://apps.unece.org/ehlm/pp/NIR/qwery.asp?LngIDg=EN>



Aarhus Convention

Convention on Access to Information, Public Participation in Decision-making and Access to Justice in Environmental Matters

[Main](#) [PRTR Capacity Building](#) [Aarhus Convention](#) [Aarhus Clearinghouse](#)

National Implementation Reports

Select language

English
 French
 Russian

Select year(s)

2005
 2008
 2011
 2014
 2017

Select Coutry(ies)

- All Countries
- Albania
- Armenia
- Austria
- Azerbaijan
- Belarus
- Belgium
- Bosnia and Herzegovina
- Bulgaria
- Croatia

Select Question(s)

All Questions

Document Header

1. Process By Which The Report Has Been Prepared
Provide a brief summary of the process by which this report has been prepared, including information on the type of public authorities that were consulted or contributed to its preparation, how the public was consulted and how the outcome of the public consultation was taken into account, as well as on the material that was used as a basis for preparing the report.

2. Particular Circumstances Relevant For Understanding The Report.
Report any particular circumstances that are relevant for understanding the report, e.g., whether there is a federal and/or decentralized decision-making structure, whether the provisions of the Convention have direct effect upon its entry into force, or whether financial constraints are a significant obstacle to implementation (optional).

3. Legislative, Regulatory And Other Measures Implementing The General Provisions In Article 3, Paragraphs 2, 3, 4, 7 And 8